

11 AYIN SULTANI - RAMAZAN!

Ramazan - Hicri təqviminin 9-cu ayı. İslam dininin etiqadına görə, Məhəmməd Peyğəmbərə Quran ayələrinin enməyə, eyni zamanda müsəlmanların oruc tutumağa başladığı aydır. Bu ayda oruc tutmaq İslamın "beş şartından biridir..."

Ramazanda insanın səmmanın qapıları açıq olur, yeni digər aylarla müqayisədə bu ayda insanların Allaha qəlbən yaxınlaşması daha asandır. Rəvayətlərdə yazılıb ki, Ramazan ayında Behiştin qapıları açıq olur, yəni orucluğun bəraətini, bu ayda diqqətini Allaha yönəldib Rəbbi qarşısında itaətkarcasına təslim olmaq sayəsində insanın xeyir işlər görməsi üçün gözəl fürsət və mənəvi güc yaranır.

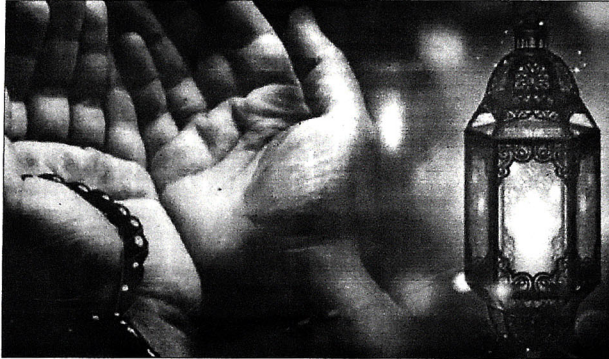
(Əvvəlki ödəniş sayımızda)

Tarixi günlər

1. Ramazan ayının 10-u. Məhəmməd peyğəmbərin 1-ci xanımı Hz. Xədicənin vəfatı.
2. Ramazan ayının 15-i. Həsən ibn Əlinin doğum günü
3. Ramazan ayının 17-si. Hicri tarixi ilə 2-ci İdib Bədr döyüşündə qazanılmış qələbənin iddönümü gündür.
4. Ramazan ayının 18-dən 19-na keçən gecə. Birinci Əhya gecəsi (Qədr gecəsi)
5. Ramazan ayının 19-u. Əli ibn Əbu Talibin zəhərli qılıncı zərbələri.
6. Ramazan ayının 20-dən 21-nə keçən gecə. İkinci Əhya gecəsi (Qədr gecəsi)
7. Ramazan ayının 21-i. Əli ibn Əbu Talibin vəfatı.
8. Ramazan ayının 22-dən 23-nə keçən gecə. Üçüncü Əhya gecəsi (Qədr gecəsi)
9. Ramazan ayının 26-dən 27-nə keçən gecə. Dördüncü Əhya gecəsi (Qədr gecəsi)

Qurani-Kərimin nazili

Ümumiyyətlə, İslamda ilin ayları arasında Ramazan ayı ən şəfaqətli və ən müqəddəs ay hesab edilir. Onu macazi mənada "on bir ayın sultanı" da adlandırırlar. Orucluğu hicri ikinci ilində Məhəmməd peyğəmbər tərəfindən Mədinədə bu məqsəd üçün Ramazan ayı təyin olandan öz tarixini başlayır. Məhz Ramazan ayının axırını on gecələrinin bi-

rində Quran hədiyyə edilmişdir. Deyilənə görə bu, həmin ayın ya 22-dən 23-nə, ya da 26-dən 27-nə keçən gecə baş vermişdir. Bu gecə "leylat al-Qadr" - qüdrətli, əzəmətli gecə adlanır. Quranda bu gecə haqqında belə yazılır: "Qədr gecəsi min aydan daha xeyirlidir! O gecə mələklər və ruh Rəbbinin izni ilə hər bir işdən dolayı yer enərlər. O gecə o yerə sökülən kimi salamatlıqdır! (Qədr surəsi, 3-5)

Qədr gecəsi

Ramazanda ayın gecələrindən birində müsəlmanların müqəddəs kitabı Qurani-Kərim nazil olub. Həmin gecə "qədr" və ya "əhya" gecəsi adlanır. Qədr gecəsinin konkret hansı gün olduğu bilinmir. Bununla bağlı müxtəlif rəvayətlər var. Amma ümumi fikir belədir ki, Qədr gecəsi Ramazan ayının son on gecəsindən biridir, həm də tek günün gecəsidir.

Rəvayətlərin birində deyilir: "Bir yaşlı kişi Peyğəmbərə (s) söyləyir: Uzaq yoldan gəlib məscidə oturmaq mənə peşimdir, eger Qədr gecəsinin hansı gecə olduğu bilsəm, həmin gecə məscidə gələrdim. Peyğəmbər onun qulağına nəşə deyir və həmin kişi hər ramazan ayının 23-cü gecəsi məscidə gəlir".

İslamşünasların fikrincə, bu gecə Ramazan ayının 19, 21, 23, 25, 27-ci gecələrindən biridir. Qurani-Kərimdə "Qədr surəsi" vardır. Bu surədə qədr gecəsi haqqında belə yazılır: "Biz bu gecə haqqətən qüdrət, əzəmət hədiyyə etmişik, bu gecə min aylardan da qüdrətli-

dir, mələklər aşağı enərək, Allahın əmrini gözləyirlər, bu gecə şəfaqət doğmasına qədr ələmdir, sübhüdü".

Orucluğu

Orucluğu Ramazan ayında təzə ay çıxandan başlanılır və 29-30 gün davam edir. Oruc-

unun əvəzinə tutmaqla yanaşı, tövbə etməli və kəffarəsinə ödəməlidirlər. Kəffara isə 60 gün oruc tutmaq, yaxud 60 yoxsulu yedirtməkdir. 60 günlük kəffara orucuna bir günlük qəza orucu da əlavə olunur. Orucluğu başa çatdığı gün fitr bayramı adlanır. Həmin gün bütün müsəlmanlar bir-birlərini Orucluğu Ramazan ayında təzə ay çıxandan başlanılır və 29-30 gün davam edir. Orucluğu ayda günün işıqlı vaxtı yemək, içmək, siqaret çəkmək, ər-arvad borcunu yerinə yetirmək və s. olmaz. Bunlardan yalnız uşaqlar, xəstələr, hamilə qadınlar, cəhəddə vuruşanlar, uzaq yola çıxanlar azad olunurlar. Orucluğu Ramazan ayında təzə ay çıxandan başlanılır və 29-30 gün davam edir. Qurani-Kərimdə yazılır: "Sübh açılınca, ağ sap qara sapdan fərqlənincəyə qədər yeyib için; sonra gecəyə qədər orucunuzu tamamlayın".(Bəqərə surəsi, 187)

luq ayında günün işıqlı vaxtı yemək, içmək, siqaret çəkmək, ər-arvad borcunu yerinə yetirmək və s. olmaz. Bunlardan yalnız uşaqlar, xəstələr, hamilə qadınlar, cəhəddə vuruşanlar, uzaq yola çıxanlar azad olunurlar. Orucluğu Ramazan ayında təzə ay çıxandan başlanılır və 29-30 gün davam edir. Qurani-Kərimdə yazılır: "Sübh açılınca, ağ sap qara sapdan fərqlənincəyə qədər yeyib için; sonra gecəyə qədər orucunuzu tamamlayın".(Bəqərə surəsi, 187)

Məhəmməd peyğəmbər buyurur ki, Ramazan ayı gələndə cənnətin qapıları açılır, cəhənnəmin qapıları bağlanır, şeytanlar da zəncirdə olur. Döyüşdə və ya esirlikdə olduğuna görə oruc tutmayanlar sonra münasib bir vaxtda onun əvəzinə (qəzasını) tutmalı və ya fiyyə verəlidirlər.

Orucu qəsdən pozanlar isə

təbrik edir, vəfat edənlərin qəbirlərini ziyarət edir, rukuşına dualar oxuyurlar. Bayram günü hər kəs öz himayəsində olanlar üçün təqribən 3 kq buğda, yaxud xurma və ya kişmiş miqdarında kasıblar üçün fitrə zəkatı verəlidir. Orucluğu insanlara öz iradələrini, dözümlülüyünü yoxlamaq imkanı verir, onları paklığa, xeyirxahlığa dəvət edir.

İslamdan önce

Orucluğu hələ İslamdan da əvvəl mövcud idi. Hələ qədim ərəblər öz Allahları naminə oruc tuturdular. Bu haqqda Quranda deyilir: "Sizlə oruc tutmaq göstərişi verildiyi kimi, bizdən əvvəllərdə də həmin göstəriş verilmişdir".

Orucluğu pəhrizi qurtarmaq id əl-fitr - bayramı ilə başa çatır. Həmin gün bütün imkanlı

müsəlmanlar kasıblara yardım etməlidirlər. Fitrə ərəkən bütün ailə üzvləri nəzərə alınır.

Ramazanda bayramının məqsədi

Ramazanda bayramının məqsədlərindən biri müsəlmanların toplanması və görüşməsidir. Müsəlmanlar bayramda görüşür, bir yerdə namaz qılırlar. Oruc ibadətini bitirdikdən sonra müsəlmanlar bayram keçirir və bir yerdə yığılırlar. Bayramın başqa məqsədlərindən də, müsəlmanların bir-birini ziyarət etməsi, qohum-əqrəbalarla görüşməsi, eger arada inciklik varsa barışması üçündür. Bayramda kasıblar və yoxsullar da sevinməlidirlər, onlar da yeni paltar geyərək bütün müsəlmanlarla bir yerdə namaz gələlidirlər. Məhz buna görə fitrə zəkatı buyurulmuşdur ki, yoxsul müsəlmanlar da bayramı keçirsinlər və hamı kimi şənəlsinlər.

Bayramın qaydaları

Bayram günü oruc tutmaq haramdır. Bayram günü qüsl almaq, çimib təmizlənmək, təmiz paltar geyinmək müstəhəbdir. Bayram naməzi oruc halında qılınmaz. Müsəlman bayram naməzi qılmağından qabaq heç olmasa bir kiçik xurma yeməlidir.

Bayram günü bütün müsəlmanların bir-birlərini bayram münasibəti ilə təbrik etmələri və bir-birləri üçün dua etmələri təqdirəlayiqdir. 1993-cü ildən Azərbaycanda Ramazan bayramı dövlət səviyyəsində qeyd olunur. Orucluğu (Ramazan) bayramı Azərbaycanda Milli Məclisin qəbul etdiyi 1992-ci il 27 oktyabr tarixli "Azərbaycan Respublikasının bayramları haqqında" Qanununa əsasən dövlət səviyyəsində qeyd olunmağa başlandı.

Azərbaycanda bu bayramın xüsusi önəmi var. Əvvəlcə bayram namazları qılını, sonra isə fitrə yığılır. Bu bayramda fitrənin önəmi də çox böyükdür. Fitrələr yığılır və ehtiyacı olan adamlar bundan istifadə edirlər. Bu bayram xalqın millimənəvi dəyərlərində, yaddaşlarında yaşayır və nə qədər gözəl qeyd olursa, o qədər yaxşıdır.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI